

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling

Den 2. februar 2016

Samlenotat for Rådsmødet (uddannelse) den 24. februar 2016

Uddannelse

Punkt 1: Rådsresolution om fremme af socioøkonomisk udvikling og inkludering i EU gennem uddannelse: uddannelsesområdets bidrag til det europæiske semester 2016

- *KOM-dokument foreligger ikke*

- *vedtagelse*

(s. 2)

Punkt 2: At forbinde uddannelse, arbejdsmarkedet og samfundet: På vej mod en dagsorden for nye færdigheder i Europa

- *KOM-dokument foreligger ikke*

- *politisk drøftelse*

(s. 7)

Punkt 3: Fremme af medborgerskab og grundlæggende værdier gennem uddannelse

- *KOM-dokument foreligger ikke*

- *udveksling af synspunkter*

(s. 9)

Punkt 1: Rådsresolution om fremme af socioøkonomisk udvikling og inkludering i EU gennem uddannelse: uddannelsesområdets bidrag til det europæiske semester 2016.

- KOM-dokument foreligger ikke
- vedtagelse
- nyt notat

1. Resumé: *Det nederlandske formandskab har fremlagt et udkast til rådsresolution, der skal fungere som uddannelsesområdets bidrag til det europæiske semester 2016. Udkastet omhandler således, hvordan styrket fokus på færdigheder, kompetencer og viden kan bidrage til at skabe vækst og beskæftigelse i Europa, mindske ubalancer og bidrage til social inkludering, og hvordan medlemsstaterne kan bidrage hertil. Endelig inviteres Kommissionen til at præsentere en dagsorden for nye færdigheder i Europa i maj 2016.*

2. Baggrund

Baggrunden for rådsresolutionen er uddannelsesområdets rolle i det europæiske semester og de udfordringer, der eksisterer i forhold til at matche arbejdsstyrkens færdigheder og kompetencer med arbejdsmarkedets behov, hvilket bidrager til at skabe ubalancer i EU. Udfordringerne er blandt andet en for stor andel af borgere, der ikke lever op til et minimumsniveau af uddannelse, både i forhold til tidligt uddannelsesfrafald og ringe grundlæggende færdigheder. Ligeledes udgør den nuværende flygtningekrise en udfordring for de europæiske samfund og deres uddannelsessystemer, ligesom truslerne fra stigende radikaliserings skaber fokus på uddannelsesområdets bidrag til social inkludering.

3. Formål og indhold

Det nederlandske formandskab har fremlagt et udkast til rådsresolution, der har til formål at fremhæve uddannelsesområdets bidrag til det europæiske semester og dermed til vækst, innovation og beskæftigelse, samt udgøre undervisningsministrenes bidrag til Det Europæiske Råds møde i marts 2016.

Rådsresolutionens budskab til Det Europæiske Råd er, at der er brug for målrettede uddannelsesreformer med henblik på at forbedre deres performance i forhold til læringsudbytte som en del af den overordnede indsats for at genetablere job og bæredygtig vækst. Da dette er vækstvenligt og understøtter både den kortsigtede genopretning og langsigtede økonomiske vækst bør investeringer i uddannelse prioriteres både nationalt og på EU-plan. Dette er ikke nødvendigvis et spørgsmål om at forøge budgetterne, men i stedet om at målrette midlerne bedre og skabe de rette kvalitetsforbedrende incitament. Endvidere skal færdighedsmismatch og færdighedskløfter adresseres som en prioritet af både uddannelses- og beskæftigelsessektoren. Heri er udvikling af færdigheder, kompetencer og viden i et livslangt læringsperspektiv centralt for et velfungerende arbejdsmarked, ligesom der bl.a. bør findes måder til at forberede unge mennesker på arbejdsmarkedets skiftende krav og samtidig opgradere færdighederne hos dem, der er på arbejdsmarkedet nu. Udvikling af færdigheder og kompetencer rækker dog også ud over arbejdsmarkedet, da det er lige så vigtigt at udvikle ansvarlige borgere, der kan tage del i et demokratisk samfund. Endelig skal uddannelsessystemerne søge at styrke deres frigørende effekt og dermed sikre lige muligheder for alle uden hensyn til socioøkonomisk status, indvandrerbaggrund eller køn.

I rådsresolutionen udtrykker medlemsstaterne deres hensigt til at:

- Samarbejde for at fremme socioøkonomisk udvikling og inkludering i EU gennem uddannelse via reformer og målrettede investeringer. Politikker, der har vist sig succesfulde, bør spredes, så andre lande kan lade sig inspirere heraf.
- Overvåge fremskridt hen mod de fælles mål på uddannelsesområdet og fortsætte med at udveksle viden og erfaringer primært inden for den nyligt reviderede ET 2020-ramme i overensstemmelse med rammerne for det europæiske semester i fuld respekt for subsidiaritet og uddannelsesinstitutionernes autonomi og pædagogiske frihed.
- Investere i passende grad i uddannelsessystemer, identificere og adressere færdighedsmismatch og færdighedskløfter og styrke den frigørende effekt af uddannelse. Til dette formål bør der gøres fuldt brug af mulighederne i de europæiske instrumenter, herunder de europæiske struktur- og investeringsfonde, Ungegarantien og Erasmus+.
- Give lærerne via læreruddannelsen og efteruddannelse de rette og opdaterede pædagogiske redskaber og metoder til at styrke udviklingen af færdigheder og kompetencer samt opnåelse af viden. Åbning af uddannelsesinstitutionerne mod omverdenen bør være et grundlæggende element på alle uddannelsesniveauer. For at opnå dette bør nationale og lokale partnerskaber med relevante interessenter, herunder de sociale parter, opmuntres.
- Aktivt at række ud til unge med begrænset udsigt til uddannelse og beskæftigelse baseret på deres socioøkonomiske status, indvandrerbaggrund eller køn for at undgå at tabe nogen. Unges digitale og mediekundskaber og evne til at tænke kritisk bør styrkes sammen med deres sociale færdigheder og medborgerskabskompetencer. Lærere og skoleledere bør gøres i stand til at opdage tidlige tegn på manglende engagement med henblik på at forebygge tidligt frafald, social eksklusion og voldelig radikaliserings.

I rådsresolutionen inviteres Kommissionen til at:

- Fortsætte med at fremme initiativer – inden for rammerne af Erasmus+-arbejdsprogrammet for 2017 – der adresserer de udfordringer, der beskrives i rådsresolutionen. Derudover giver midtvejsevalueringen af den flerårige finansielle ramme mulighed for at overveje, hvordan disse udfordringer kan støttes mest effektivt gennem de forskellige eksisterende EU-instrumenter.
- Bekræfte vigtigheden af uddannelse i alle europæiske post-2020-initiativer om vækst, job og bæredygtighed.
- Præsentere Kommissionens kommende forslag til en dagsorden for nye færdigheder i Europa til støtte for medlemsstaterne ved rådsmødet for uddannelse i maj 2016, der bl.a. skal fremme udviklingen af færdigheder og opnåelse af viden i et livslangt læringsperspektiv. Dette skal ske med særlig henvisning til at øge uddannelsesniveauet, idet en afsluttet ungdomsuddannelse synes at være minimumsfordring for en god overgang til arbejdsmarkedet eller videre uddannelse, at fremme de nøglekompetencer, der er afgørende for livslang læring, beskæftigelsesegnethed og aktiv deltagelse i samfundets demokratiske liv, at styrke Europas kapacitet til at forudse fremtidige behov for færdigheder og tackle mismatch og færdighedskløfter, idet dette er et fælles

ansvar for både beskæftigelses- og uddannelsesområdet, at fremme bedre gennemsigtighed og brug af de til rådighed værende færdigheder og kvalifikationer, og at forny processen for modernisering af videregående uddannelse i Europa.

- Præsentere et politisk initiativ, der kan støtte medlemsstaterne i at styrke den rolle, som uddannelse spiller for at fremme aktivt medborgerskab og grundlæggende værdier som opfølgning på Paris-erklæringen, og herunder at sikre synergi og samarbejde med Europarådet vedrørende demokratisk medborgerskab.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant. Medlemsstaternes kompetence på uddannelsesområdet jf. TEUF art. 165 og art.166 respekteres fuldt ud i rådsresolutionen.

6. Gældende dansk ret

Rådsresolutionen medfører ingen konsekvenser for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Rådsresolutionen medfører i sig selv ingen konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet, og de forventes heller ikke at lede til beslutninger, der kan få økonomiske konsekvenser.

8. Høring

Rådsresolutionen blev sendt i skriftlig høring i EU-specialudvalget for uddannelse og ungdom den 22. januar 2016. Forslaget blev desuden drøftet på et møde i specialudvalget den 29. januar 2016. Følgende bemærkninger blev modtaget:

Danske Studerendes Fællesråd (DSF):

I DSF mener vi, at dette er et vigtigt fokus, og er overordnet godt tilfredse med resolutionen, som kommer godt omkring uddannelses multiple formål i samfundet og for den enkelte. Vi har dog et par forslag til ændringer, disse er beskrevet med tilhørende motivation nedenfor.

Side 5, sidste linje. Vi foreslår en præcisering, hvor ordet ”only” skrives ind, således at ordlyden bliver ”This need not in all cases only be a matter of increasing budgets.” Vi anerkender, at der kan være andre relevante greb end blot at forøge budgetterne, men samtidig argumenteres der i resten af resolutionen gentagne gange for værdien af at investere i uddannelse, og vi mener derfor også, at dette bør være en anbefaling.

I forlængelse deraf foreslår vi også i samme sætning at slette formuleringen ”better targeting expenditure and”. Hvis vi, som resolutionen argumenterer for, ønsker at investere i uddannelse bredt, så kan dette ikke gøres, hvis pengene til enhver investering skal findes et andet sted i uddannelsessystemet, et nulsumspil som den nuværende formulering lægger op til.

Side 6, første afsnit sidste linje. Vi foreslår at ændre ”university-business partnerships” til ”partnerships between universities and the rest of society.” Der findes andre aktører end blot

virksomheder, som det kunne være interessant for universiteter at samarbejde med, og vi ønsker derfor at brede definitionen ud frem for at fokusere den snævert på kun én form for samarbejdsaktør.

Side 7, andet afsnit, slutningen af første linje. Vi foreslår en tilføjelse, således at den færdige sætning lyder: "...enhance the emancipatory effect of education among other things by involving learners in democratic governance of the education institutions." Vi mener at den bedste måde at lære demokrati på er ved at praktisere det, og det er derfor vigtigt at sikre organer hvorigennem elever og studerende har demokratisk medbestemmelse over deres uddannelser.

Side 8, andet afsnit, første linje. Vi foreslår en tilføjelse, så den færdige sætning lyder: "...post-2020 European initiatives on growth, jobs, social inclusion and sustainability..." Inklusion er nævnt som selvstændigt mål i resolutionens titel, og arbejdet mod social eksklusion er selvstændigt nævnt som et post-2020 initiativ, så vi finder det meget nærliggende at koble de to ting.

FTF

FTF kan støtte hovedlinien i resolutionen, som er at sætte yderligere fokus på medlemslandenes og Kommissionens arbejde med at styrke færdigheder, kompetencer og viden. Det er vigtigt - som resolutionen også gør - at se uddannelsesindsatsen med det brede formål, der sigter på at understøtte såvel vækst og beskæftigelse som at bidrage til social inklusion og demokratisk deltagelse i samfundet.

Desværre er udkastet til resolution ikke konsekvent når det gælder behovet for øget finansiering af uddannelsesindsatsen. Det er naturligvis vigtigt løbende at vurdere om de afsatte midler anvendes effektivt og efter formålet, herunder vurdere om midler kan anvendes yderligere målrettet. Med de store udfordringer, som EU medlemslandene aktuelt står med, herunder indsatsen overfor flygtninge sammenholdt med den øgede rolle uddannelsessystemerne er tiltænkt, er det ikke tilstrækkeligt at tale om "passende investeringer" eller "målrettede investeringer". En omfordeling af de allerede eksisterende midler vil være utilstrækkelig og deciderede besparelser, som den danske regering, har gennemført og bebudet for de kommende år, er den helt forkerte vej at gå.

Resolutionen inviterer Kommissionen til at præsentere en ny dagsorden for færdigheder i Europa - et initiativ der skal drøftes på Rådsmødet i maj 2016. FTF ser dette initiativ som meget vigtigt. Der er et afgørende behov for et løft og for en videreudvikling af både unge og voksnes færdigheder og kompetencer. FTF vil opfordre til at man fra dansk side på Rådsmødet d. 24.2.2016 opfordre Kommissionen til at sikre, at "New Skills Agenda" - initiativet omfatter hele uddannelsessystemet på alle niveauer, herunder behovet for en styrkelse af efter- og videreuddannelsen indsatsen for voksne.

BUPL:

I forhold til punkt 1 om socialøkonomisk konvergens vil BUPL henlede ministeriet på, at den uddannelsesmæssige indsats skal samtænkes med betydningen af en tværfaglig indsats. Her

tænker BUPL på vigtigheden af at medtænke tværfaglige indsatser, fx ungdomstilbud a la det vi i Danmark kender som klubtilbud for større børn og unge.

Danske Lærerorganisationer international (DLi):

DLi anser, at uddannelsesområdets bidrag til Det Europæiske Semester 2016 er væsentligt bredere end det fokus udkastet til rådsresolution angiver. Europa og EU's medlemslande står rigtig nok over for store udfordringer både hvad angår beskæftigelsessituation og den sociale sammenhængskraft i samfundene, herunder konsekvenser af migrationsstrømme og radikaliserings-tendenser i Europa. Men uddannelses fulde potentiale og mulighed for at ruste borgerne til en aktiv deltagelse i samfund og arbejdsmarked fremmes ikke ved et fokus på "målrettede uddannelsesreformer... (der skal) forbedre performance i forhold til læringsudbytte som en del af den overordnede indsats for at genetablere job og bæredygtig vækst", som det angives i den kommenterede dagsorden. EU's otte nøglekompetencer omfatter et sammenhængende kompetencesæt bestående af kommunikative kompetencer på modersmål og fremmedsprog, matematisk kompetence og naturvidenskabelig og teknologisk basiskompetence, digital kompetence, læringskompetencen 'at lære at lære', sociale kompetencer og medborgerkompetencer samt initiativ og iværksætterånd. DLi anser, at disse otte nøglekompetencer til livslang læring angiver en ramme inden for hvilken de i rådskonklusionens opsatte udfordringer for vækst, beskæftigelse og samfundet sociale sammenhængskraft kan søges løst. Derfor er det beklageligt at hovedfokus ikke ligger på hvorledes uddannelsesreformer støtter denne ramme, men i stedet fokuserer på strukturelle dimensioner som finansieringsmodeller for uddannelse samt læringsudbytte reduceret til enkelte arbejdsmarkedsrettede færdigheder.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Andre medlemsstater forventes at støtte vedtagelsen af rådsresolutionen.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter vedtagelsen af rådsresolutionen. Det er positivt, at der er fokus på at sikre udviklingen af de rette færdigheder og kompetencer, hvilket styrker genopretningen af de europæiske økonomier og kan bidrage til at skabe demokratisk aktive medborgere.

11. Tidligere fremlæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Punkt 2: At forbinde uddannelse, arbejdsmarkedet og samfundet: På vej mod en dagsorden for nye færdigheder i Europa.

- KOM-dokument foreligger ikke
- politisk drøftelse
- nyt notat

1. Baggrund

På baggrund af Det Europæiske Råds strategiske dagsorden fra juni 2014, i hvilken det at hjælpe med at udvikle færdigheder og frigøre talenter og livsmuligheder for alle nævnes som prioritet for EU, indgår fremlæggelsen af meddelelse om en dagsorden for nye færdigheder som et prioriteret initiativ i Kommissionens arbejdsprogram for 2016.

2. Formål og indhold

Formålet med den politiske debat er at give undervisningsministrene mulighed for at give input til Kommissionens kommende meddelelse om en dagsorden for nye færdigheder i Europa, der forventes at blive offentliggjort i maj 2016.

Af formandskabets diskussionsoplæg fremgår det, at Kommissionens kommende dagsorden for nye færdigheder i Europa vil adressere udviklingen af færdigheder og færdighedskløften med fokus på beskæftigelsesegnethed, mobilitet, konkurrenceevne og fair og balanceret vækst.

I diskussionsoplægget nævnes en række udfordringer, der bør adresseres, for at imødegå fremtidens forandrede arbejdsmarked. Blandt disse nævnes dels manglen på et tilstrækkeligt niveau af grundlæggende færdigheder og dels kløfter og mismatch i forhold til færdigheder og herunder særligt digitale færdigheder. En væsentlig måde til at forbedre arbejdsmarkedsrelevansen af færdigheder er erhvervslivets og andre relevante aktørers aktive involvering, herunder i forhold til arbejdsbaseret læring. Ligeledes understreges behovet for arbejdsmarkedets parter engagement i at sikre en større grad af efter- og videreuddannelse af de ansatte. Samtidig er der ikke altid en tilstrækkelig grad af identifikation, forståelse og tillid til færdigheder og kvalifikationer mellem landene, mellem økonomiske sektorer eller i forhold til færdigheder opnået uden for det formelle uddannelsessystem. Der bør derfor også ses på validering af ikke-formel og uformel læring. Dette gør sig også gældende for inklusionen af migranter på arbejdsmarkedet. Endvidere erkendes det, at ikke kun viden og kognitive færdigheder er relevante i samfundet, men også de såkaldte tværgående, ”21. århundrede” færdigheder og socio-emotionelle færdigheder er afgørende økonomisk og social succes. Disse udviklingstendenser har særlige implikationer for nationale læreplaner og undervisningsmetoder på alle uddannelsesniveauer, dog særligt i forhold til erhvervsuddannelserne og de videregående uddannelser.

På den baggrund anmodes ministrene om at forholde sig til ét af de følgende tre udsagn:

1. udsagn: uddannelsessystemernes lydbørhed

Uddannelsessystemer og curricula må omdannes til at fokusere på udviklingen af samlingen af nye færdigheder, der er brug for i fremtidens job og i samfundet i det hele taget.

2. *udsagn: partnerskaber*

For at støtte nationale indsatser til at adressere kløfter og mismatch af færdigheder er det afgørende at åbne uddannelsessystemerne op ved at stimulere lokale, regionale og grænseoverskridende partnerskaber med andre sektorer og institutioner herunder repræsentanter for erhvervslivet

3. *udsagn: identifikation og brug af færdigheder*

For at aktivere og fuldt udnytte de nuværende og fremtidige generationers færdigheder er en ny tilgang nødvendig for at fremtidssikre EU's instrumenter til identifikation og validering af færdigheder.

3. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Gældende dansk ret

Debatoplægget medfører ingen konsekvenser for gældende dansk ret.

6. Konsekvenser

Debatoplægget medfører i sig selv ingen konsekvenser og forventes heller ikke at lede til beslutninger, der kan få økonomiske konsekvenser.

7. Høring

Debatoplægget har ikke været i høring.

8. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Andre medlemsstater forventes at deltage i debatten.

9. Regeringens generelle holdning

Regeringen vil deltage aktivt i debatten.

10. Tidligere fremlæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Punkt 3: Fremme af medborgerskab og grundlæggende værdier gennem uddannelse.

- KOM-dokument foreligger ikke
- udveksling af synspunkter
- nyt notat

1. Baggrund

Baggrunden for udvekslingen af synspunkter er Paris-erklæringen af 17. marts 2015 om fremme af medborgerskab og grundlæggende værdier gennem uddannelse, som var resultatet af det uformelle ministermøde i Paris, der blev afholdt som reaktion på terrorangrebene i Paris og København i starten af 2015. Opfølgning herpå blev drøftet som evt.-punkt på rådsmøderne den 18. maj og den 23. november 2015.

2. Formål og indhold

Knap et år efter Paris-erklæringens vedtagelse ønsker det nederlandske formandskab at gøre status for den opfølgning på erklæringen, der har fundet sted på nationalt, regionalt og lokalt niveau. Dette skal ske ved at invitere tre landes ministre til kort i hver sin runde at præsentere et konkret eksempel på et politisk initiativ eller projekt, der knytter sig til et element i Paris-erklæringen, som andre ministre så kan reagere på. Formålet er at sikre, at Paris-erklæringen forbliver et levende og dynamisk dokument, og at fremme peer-læring inden for erklæringens elementer på et mere strategisk politisk niveau.

Emnerne for de tre runder forventes at være følgende:

- Undervisning i medborgerskab – ud fra uddannelsesinstitutionernes perspektiv.
- Styrkelse af lærerne til at skabe inklusive klasse miljøer og skabe tilhørsforhold baseret på fælles grundlæggende værdier og medborgerlige og sociale kompetencer – ud fra lærernes perspektiv.
- Fokus på mediekundskab og kritisk tænkning – ud fra elevernes og de studerendes perspektiv.

3. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

4. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

5. Gældende dansk ret

Debatoplægget medfører ingen konsekvenser for gældende dansk ret.

6. Konsekvenser

Debatoplægget medfører i sig selv ingen konsekvenser og forventes heller ikke at lede til beslutninger, der kan få økonomiske konsekvenser.

7. Høring

Debatoplægget har ikke været i høring.

8. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Andre medlemsstater forventes at deltage i udvekslingen af synspunkter.

9. Regeringens generelle holdning

Regeringen vil deltage aktivt i udvekslingen af synspunkter.

10. Tidligere fremlæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.